

УДК 37.013.42:796.011.3

DOI: [10.35619/pse.vi5.124](https://doi.org/10.35619/pse.vi5.124)

**Валерій ТРОЦЕНКО**

кандидат педагогічних наук, доцент,  
професор кафедри спортивних ігор  
Університету Григорія Сковороди в Переяславі,  
м. Переяслав, Україна  
ORCID: 0000-0003-1109-0534  
*e-mail: trotsenko\_VV@ukr.net*

**Тетяна ТРОЦЕНКО**

кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту  
Університету Григорія Сковороди в Переяславі,  
м. Переяслав, Україна  
ORCID: 0000-0002-3391-3741  
*e-mail: trocenko260470@gmail.com*

**Роман КРИВЕНКО**

старший викладач  
Університету Григорія Сковороди в Переяславі,  
м. Переяслав, Україна  
ORCID: 0000-0003-3910-197  
*e-mail: romakrivenko15@gmail.com*

**Сергій СЕМБРАТ**

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,  
доцент кафедри спортивних ігор Університету  
Григорія Сковороди в Переяславі,  
м. Переяслав, Україна  
ORCID: 0000-0002-8589-6007  
*e-mail: Sembrat.s@ukr.net*

## **ОСОБЛИВОСТІ СПРЯМОВАНОГО ВПЛИВУ РУХЛИВИХ ІГОР З ЕЛЕМЕНТАМИ ТУРИЗМУ НА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ ЗЗСО**

**Анотація.** У статті на основі систематизації та аналізу літературних даних і передового практичного досвіду обґрунтовано доцільність використання рухливих ігор з елементами туризму як ефективного засобу підвищення рухової активності здобувачів закладів загальної середньої освіти та формування в них позитивних моральних якостей. Здійснено теоретичний

аналіз та узагальнення сучасних педагогічних підходів і наукових досліджень, присвячених ефективності використання рухливих ігор туристичного спрямування у процесі морального виховання здобувачів закладів загальної середньої освіти. Проаналізовано стан проблеми, підібрано комплекс рухливих ігор з елементами туризму та визначено ефективність їх впливу на формування моральних якостей школярів. Виховна цінність туризму зумовлена передусім перебуванням здобувачів у природних умовах, поєднанням позитивного впливу природних факторів із фізичною активністю, що сприяє всебічному розвитку особистості дитини. З'ясовано, що природні фактори у поєднанні з фізичною активністю – важливі засоби оздоровлення, фізичного вдосконалення та особистісного зростання дитячого організму. Доведено, що рухливі ігри туристичного спрямування сприяють формуванню позитивних моральних якостей, самостійності й активної життєвої позиції школярів.

**Ключові слова:** рухливі ігри з елементами туризму, рухова активність, моральні якості, учні шкільного віку, заклади загальної середньої освіти.

**Постановка проблеми.** Необхідність використання рухливих та спортивних ігор в освітньому процесі зумовлена тим, що сучасна організація навчально-пізнавальної діяльності учнів не забезпечує достатнього рівня їхньої фізичної активності. Недостатній руховий режим негативно впливає як на фізичний розвиток дитини, так і на перебіг психічних процесів (відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, увага), що зрештою знижує успішність навчання.

Особливо гостро ця проблема виявляється серед здобувачів освіти молодшого шкільного віку. Зосередженість педагогів переважно на інтелектуальному розвитку нерідко супроводжується збільшенням навчального навантаження, що спричиняє перевантаження нервово-емоційної сфери школярів. Негативний вплив має не сама розумова діяльність, а обмежений у русі спосіб життя.

Рухливі та спортивні ігри, за умови їх систематичного використання, сприяють зміцненню здоров'я, розвитку рухових здібностей і водночас формуванню морально-вольових якостей, необхідних для становлення активної громадянської позиції. Важливим чинником виховання особистості виступає також ігрова діяльність, яка сприяє формуванню духовності, моральності, національної самосвідомості, вихованню колективізму та патріотизму, а також фізичному й моральному загартуванню учнів.

**Мета статті** полягає у теоретичному аналізі та узагальненні сучасних науково-педагогічних підходів і досліджень, що обґрунтовують доцільність використання рухливих ігор туристичної спрямованості як засобу формування моральних якостей здобувачів закладів загальної середньої освіти.

**Аналіз останніх досліджень з проблеми.** Проблема морального становлення підростаючого покоління, зокрема учнівської молоді, постійно перебуває в полі зору науковців різних епох. Результати досліджень [2; 4; 5, 8] підтверджують, що ця проблема є актуальною на всіх вікових етапах навчання у ЗЗСО. Водночас найбільш сприятливим періодом для виховання любові до

рідного краю, поваги до свого народу, формування відповідального й гуманного ставлення до природи та суспільства загалом є молодший шкільний вік. Саме в цей віковий період закладаються основи моральних якостей особистості, оскільки розвиток дитини відбувається під впливом як зовнішніх умов середовища, так і цілеспрямованих виховних впливів.

Останніми роками здійснено низку досліджень, присвячених розв'язанню зазначеної проблеми. На необхідність упровадження рухливих ігор у виховний процес звертали увагу такі науковці, як Т Круцевич, Н. Пангелова [11], М. Москаленко [2] та інші. Питання використання різноманітних ігор на окремих етапах освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти досліджували такі фахівці, як Н Кудикіна [1], С. Мудрик [3], С. Сембрат [6], Т. Троценко [7, 8] та інші.

У міжнародних дослідженнях увага також приділяється дослідженню виховного потенціалу рухливих ігор та рухової активності на свіжому повітрі. Так, Е. Vasilaki та інші довели, що заняття «outdoor-recreation» (відпочинок на природі) позитивно впливають на соціальну взаємодію, психологічне благополуччя та екологічну свідомість молоді. У Китаї J. Zhao та інші встановили кореляцію між фізичною активністю та розвитком морального мислення школярів. Дослідження Е. Eriksson і співавторів показало, що рухливі ігри, як і спортивні стимулюють позитивну поведінку дітей. Подібні результати отримали й інші вчені, а саме: R. Raval наголошує на значенні традиційних рухливих ігор під час формування креативності, самоповаги та соціальних навичок, а А. Klein, С. Türk, J. Roth акцентують на особливому впливі рухової активності на відкритому повітрі на моральний розвиток дитини.

Проведений аналіз психолого-педагогічної літератури та дисертаційних досліджень засвідчує, що проблема поєднання рухливих ігор і туристсько-краєзнавчої діяльності як інтегрованого засобу формування моральних якостей здобувачів ЗЗСО ще не отримала достатнього наукового висвітлення та потребує подальшого дослідження.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Пошук ефективних шляхів виховання морально й духовно досконалої особистості є сьогодні надзвичайно актуальним завданням сучасної педагогіки, адже процес формування особистості має багатовимірний характер. Він зумовлений впливом чинників різного рівня – від широких соціальних чинників до індивідуально-особистісних особливостей дитини.

Експериментальна методика, спрямована на формування моральних якостей молодших школярів, передбачала розробку та впровадження комплексу рухливих ігор із туристським і краєзнавчим спрямуванням. Вони мали на меті одночасно розв'язувати завдання фізичного виховання та морально-вольового вдосконалення. Рухливі ігри давали можливість найбільш повно і природно виявити індивідуальні особливості учнів, сприяли формуванню їхніх

особистісних якостей. Активна участь у грі, ініціативність і творчість є невід'ємними характеристиками ігрової діяльності, що дозволяло школярам виявляти самостійність, застосовувати набуті знання й досвід у нових ситуаціях.

До таких ігор належали «Слідопити», «Захист мосту», «Точний окомір», «Знайди предмет» та ін. Під час їх виконання школярі набували досвіду колективної діяльності, взаємодії та особистої участі. Це стосувалося як виконання конкретних практичних дій (ходіння по жердині, страховка і самостраховка, надання допомоги товаришу), так і організації спільної діяльності (досягнення згоди, колективне планування, взаємна підтримка). Особливе значення мало подолання внутрішніх бар'єрів, зокрема страху, невпевненості, нерішучості.

Важливим елементом формування моральних якостей була ігрова діяльність туристсько-краєзнавчого спрямування. Сюжетно-рольові ігри («Боротьба за прапорці», «Прихований відхід», «Прикордонники і контрабандисти», «Турнір на конях») давали школярам можливість бути активними учасниками та творцями ігрового процесу. Їхня участь у таких іграх сприяла розвитку почуття справедливості, відповідальності, готовності дотримуватися правил, взаємоповаги й підтримки.

Особливо важливим було те, що під час гри школярі з різними рівнями розвитку (і здібні, і менш активні) почували себе рівноправними учасниками. Завдяки відсутності жорсткого оцінювання, у них знижувався рівень тривожності та напруження, що позитивно позначалося на формуванні їхнього морального ставлення до діяльності. Навіть інтелектуально менш активні могли досягати успіху, виконуючи посильні завдання, що сприяло зростанню їхньої самооцінки та впевненості у власних силах.

Роль сюжетно-рольових ігор у процесі формування моральних якостей школярів визначалася як об'єктивними (соціально-педагогічними), так і суб'єктивними (психологічними) чинниками. Участь у грі активізувала емоційно-почуттєву сферу дитини, формувала вміння виражати особистісне ставлення до діяльності, досягати гармонії між емоційним і раціональним. У процесі ігор моделювалися реальні стосунки, що виникають у спільній діяльності, а це дозволяло школярам засвоювати соціальні норми та правила поведінки у доступній і природній для них формі.

Отже, гра – не лише засіб організації дозвілля, а й потужний педагогічний інструмент, що створює умови для становлення моральних якостей молодших школярів. Вона ставала першою формою усвідомленої діяльності, що виникала на основі інстинктивного та емоційного, поступово переростаючи у ціннісно-мотивовану поведінку.

Проводячи різні рухливі ігри з елементами туризму і краєзнавства, ми виходили з того, що їхні функції та розвиток сюжету визначалися ігровими правилами. Між ролями, діями та правилами будь-якої сюжетно-рольової гри

завжди існують взаємозв'язки, завдяки яким відбувається корекція певних недоліків поведінки та формування необхідних особистісних якостей. Спостереження за школярами під час ігор дало можливість простежити механізм засвоєння ними моральних норм. Так, у спільній діяльності (захист прапорців, пошук предметів, затримання «контрабандистів» тощо) кожен учасник гри виявляв активність, долав труднощі, надавав підтримку товаришам і щиро переживав за кінцевий результат.

Результати дослідження засвідчили, що: необхідною умовою ефективного виховного впливу гри була активна позиція кожного її учасника. Важливим було не те, чи є роль престижною чи другорядною, позитивною чи негативною, а усвідомлення кожним здобувачем своєї значущості та незамінності у спільному ігровому процесі. Якщо ця умова виконувалася, поведінка школяра набувала особистісно забарвленого характеру: вона виходила за межі «рольового образу» і ставала проявом позитивного ставлення до себе та інших. Отже, гра була не лише механізмом дотримання певних норм, а й виявом доброти, чуйності, бережливості, відповідальності.

Правильна організація ігрової діяльності під час туристських походів та її органічне включення у виховний процес зумовлювали зміну позиції школяра. У грі він був не об'єктом педагогічного впливу, а суб'єктом діяльності – активним учасником, який мав можливість оволодівати новими знаннями та вміннями і практично застосовувати їх у реальних умовах. Взяти на себе певну роль, школяр повинен був взаємодіяти з партнерами, координувати свої дії з діями інших, навчатися слухати й розуміти співучасників, висловлювати власні думки та враховувати позицію учасників гри.

Саме тому, незалежно від займаної ігрової позиції (лідер, виконавець, спостерігач), кожен учасник ігрової взаємодії мав сприймати свого партнера як рівноправного співучасника творчої ігрової діяльності. У процесі такої взаємодії і діалогу між учнями відбувався обмін знаннями і вміннями, які були необхідні для досягнення ігрової та виховної мети.

Отже, перевірені під час експерименту методики застосування сюжетно-рольових ігор туристсько-красознавчого спрямування виявилися дієвим педагогічним засобом формування моральних якостей учнів закладів загальної середньої освіти.

**Висновки і перспективи подальших розвідок.** Ігрова діяльність підтвердила свою ефективність як універсальний засіб виховання моральних якостей молодших школярів. Вона сприяла розвитку відповідальності, чуйності, самостійності та формуванню позитивного ставлення до колективної взаємодії. Завдяки емоційній насиченості та природності, гра стала важливим чинником морально-духовного становлення особистості.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку нових форм співпраці школи, сім'ї та позашкільних інституцій для гармонійного розвитку молодших школярів.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кудикіна Н. В. Теоретичні засади педагогічного керівництва ігровою діяльністю молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01. Київ, 2004. 404 с.
2. Москаленко Н., Сороколіт Н., Турчик І. Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи «Нова українська школа». *Науковий часопис*. Серія № 15: зб. наукових праць. За ред. О. В. Тимошенка. Київ. 2019. Вип. (113)19. С. 223–229.
3. Мудрик С., Кліш І. Рухливі ігри. Теорія і методика: навч.-метод. посібник. Луцьк, 2020. 254 с.
4. Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки. URL: [www.Zakon.rada.gov.ua/go/580/2015](http://www.Zakon.rada.gov.ua/go/580/2015)
5. Чорна К. І. Виховання патріотизму школярів як нагальна потреба державотворення в Україні. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: зб. наук. праць. Київ. 2003. Кн. I. С. 160–167.
6. Сембрат С., Троценко В, Погребний В., Кривенко Ю. Організаційно-методичні особливості застосування ігрового методу в освітньому процесі підлітків у закладах загальної середньої освіти. *Науковий часопис*, Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. Випуск 10 (183) 24. Київ. 2024. С.228-231.
7. Троценко Т. Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав: навч.-метод. посібник. Переяслав-Хмельницький. 2012. 126 с.
8. Троценко В., Троценко Т. Народні рухливі ігри як один із засобів підвищення рухової активності дітей молодшого шкільного віку. *Педагогічна наука і освіта XXI століття: науково-методичний журнал*. № 3. Рівне. 2024. С. 220-228. DOI: 10.35619/pse.vi3.57.
9. Birgitta L., Hjalmarsson M., Carlman P. Games, Physical Activities, and Outdoor Excursions as Powerful Knowledge in Swedish School-Age Educare. *Journal of Research in Childhood Education*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02568543.2025.2487084> (дата звернення: 25.09.2025)
10. Guthold R., Stevens G. A., Riley L. M., Bull F. C. Global Trends in Insufficient Physical Activity among Adolescents: A Pooled Analysis of 298 Population-based Surveys with 1.6 Million Participants. *The Lancet Child & Adolescent Health*. 2020. 4(1). P. 23–35.
11. Krutsevich T., Pangelova N., Trachuk S., Ivanik O. Motor Activity of the Male and Female Population in Modern Society. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. 2019. 19(3). Art. 231. P. 1591–1598.
12. Vasilaki E., et al. Outdoor Recreation and Youth Development: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Education Sciences*. 2025. 15(3):332. URL: <https://www.mdpi.com/2227-7102/15/3/332> (дата звернення: 25.09.2025)
13. Zhao J., et al. Physical Activity and Prosocial Moral Reasoning among Rural Adolescents. *Frontiers in Psychology*. 2025. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2025.1534941/full> (дата звернення: 25.09.2025)

14. Eriksson E., et al. Cooperative and Competitive Board Games: Effects on Young Children's Prosocial Behaviors. *Frontiers in Psychology*. 2021. 12:678-690. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8248432/> (дата звернення: 26.09.2025)
15. Raval P. Traditional Outdoor Games and Child Development. *International Journal of Recent Academic Research*. 2020. 2(4). P. 56–62.
16. Klein A., Türk C., Roth J. Additional Effects of Outdoor Psychomotor Activities on Child Development. *Creative Education*. 2018. 9(14). P. 2172–2184. URL: [https://www.scirp.org/html/8-1600420\\_84846.html](https://www.scirp.org/html/8-1600420_84846.html) (дата звернення: 27.09.2025)
17. Stevens T., Grimwood B., Caton K. Story and Moral Development in Tourism Education. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*. 2019. 19(2). P. 105–120. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15313220.2018.1560529> (дата звернення: 27.09.2025).
18. Gibbons S. L., Ebbeck V., Weiss M. R. Fair Play for Kids: Effects on the Moral Development of Children in Physical Education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 1995. 66(3). P. 247–255. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/7481086/> (дата звернення: 25.09.2025).

#### REFERENCES

1. Kudykina N. Teoretychni zasady pedahohichnoho kerivnytstva ihrovoiu diialnistiu molodshykh shkolariv u pozaurochnomu navchalno-vykhovnomu protsesi [Theoretical Foundations of Pedagogical Management of Play Activities for Primary School Students in Extracurricular Educational and Upbringing Processes] : dys. ... doktora ped. nauk : 13.00.01. Kyiv. 2004. 404 s. [in Ukrainian].
2. Moskalenko N., Sorokolit S., Turchyk I. Kliuchovi kompetentnosti u fizychnomu vykhovanni shkolariv v ramkakh reformy «Nova ukrainska shkola» [Key Competences in Physical Education of Schoolchildren within the «New Ukrainian School» Reform]. *Naukovyi chasopys*. Seriiia No. 15: zb. naukovykh prats / Za red. O. V. Tymoshenka. Kyiv, 2019. Vyp. (113)19. S. 223–229. [in Ukrainian].
3. Mudryk S., Klish I. Rukhlyvi ihry. Teoriia i metodyka [Moving Games. Theory and Methods]: navch.-metod. posibnyk. Lutsk: vydavnytstvo «Teren», 2020. 254 s. [in Ukrainian].
4. Pro stratehiiu natsionalno – patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi na 2016-2020 roky [About the strategy of National and Patriotic Education of Children and Youth for 2016-2020]. URL: [www.Zako.rada.gov.ua/go/580/2015](http://www.Zako.rada.gov.ua/go/580/2015) (data zvernennia: 25.09.2025). [in Ukrainian].
5. Chorna K. Vykhovannia patriotyizmu shkolariv yak nahalna potreba derzhavotvorennia v Ukraini. [Patriotic Education of Schoolchildren as an Urgent Need of State Building in Ukraine]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*: zb. nauk. prats. Kyiv, 2003. Kn. I. S. 160–167. [in Ukrainian].
6. Sembrat S., Trotsenko V., Pohrebnyi V., Kryvenko Yu. Orhanizatsiino-metodychni osoblyvosti zastosuvannia ihrovoho metodu v osvithnomu protsesi pidlitkiv u zakladakh zahalnoi serednoi osvity. [Organizational and Methodological Features of Using the Game Method in Educational Process of Adolescents in General Secondary Education]. *Naukovyi chasopys*, Seriiia 15. *Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury*. Vypusk 10 (183) 24. Kyiv. 2024. S.228-231. [in Ukrainian].
7. Trotsenko T. Teoriia i metodyka vykladannia rukhlyvykh ihor i zabav [Theory and Methods of Teaching Mobile Games and Entertainment]: navch.-metod. posibnyk. Pereiaslav-Khmelnyskyi. 2012. 126 s. [in Ukrainian].
8. Trotsenko V., Trotsenko T. Narodni rukhlyvi ihry yak odyin iz zasobiv pidvyshchennia rukhvoi aktyvnosti ditei molodshoho shkilnoho viku. [Folk Active Games as a Means of Increasing

Motor Activity of Junior Schoolchildren]. *Pedahohichna nauka i osvita XXI stolittia: naukovometodychnyi zhurnal*. No. 3. Rivne 2024. S. 220-228. DOI: 10.35619/pse.vi3.57. [in Ukrainian].

9. Birgitta L., Hjalmarsson M., Carlman P. Games, Physical Activities, and Outdoor Excursions as Powerful Knowledge in Swedish School-Age Educare. *Journal of Research in Childhood Education*. 2025. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02568543.2025.2487084> (data zvernennia: 25.09.2025).

10. Guthold R., Stevens G. A., Riley L. M., Bull F. C. Global Trends in Insufficient Physical Activity among Adolescents: A Pooled Analysis of 298 Population-based Surveys with 1.6 Million Participants. *The Lancet Child & Adolescent Health*. 2020. 4(1). P. 23–35.

11. Krutsevich T., Pangelova N., Trachuk S., Ivanik O. Motor Activity of the Male and Female Population in Modern Society. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. 2019. 19(3). Art. 231. P. 1591–1598. [in Ukrainian].

12. Vasilaki E., et al. Outdoor Recreation and Youth Development: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Education Sciences*. 2025. 15(3):332. URL: <https://www.mdpi.com/2227-7102/15/3/332>. (data zvernennia: 25.09.2025).

13. Zhao J., et al. Physical Activity and Prosocial Moral Reasoning among Rural Adolescents. *Frontiers in Psychology*. 2025. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2025.1534941/full>. (data zvernennia: 25.09.2025).

14. Eriksson E., et al. Cooperative and Competitive Board Games: Effects on Young Children's Prosocial Behaviors. *Frontiers in Psychology*. 2021. 12:678-690. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8248432/>. (data zvernennia: 25.09.2025).

15. Raval P. Traditional Outdoor Games and Child Development. *International Journal of Recent Academic Research*. 2020. 2(4). P. 56–62.

16. Klein A., Türk C., Roth J. Additional Effects of Outdoor Psychomotor Activities on Child Development. *Creative Education*. 2018. 9(14). P. 2172–2184. URL: [https://www.scirp.org/html/8-1600420\\_84846.htm](https://www.scirp.org/html/8-1600420_84846.htm) (data zvernennia: 26.09.2025).

17. Stevens T., Grimwood B., Caton K. Story and Moral Development in Tourism Education. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*. 2019. 19(2). P. 105–120. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15313220.2018.1560529> (data zvernennia: 25.09.2025).

18. Gibbons S. L., Ebbeck V., Weiss M. R. Fair Play for Kids: Effects on the Moral Development of Children in Physical Education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 1995. 66(3). P. 247–255. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/7481086/> (data zvernennia: 25.09.2025).

**TOURIST-ORIENTED OUTDOOR GAMES AND THEIR ROLE  
IN DEVELOPING STUDENTS' MORAL QUALITIES**

**Valerii TROTSSENKO**

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor  
at the Sports Games Department of  
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,  
Pereiaslav, Ukraine  
ORCID: 0000-0003-1109-0534  
*e-mail: trotsenko\_VV@ukr.net*

**Tatyana TROTSSENKO**

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor  
at the Theory and Methods Department of  
Physical Education and Sports of  
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,  
Pereiaslav, Ukraine  
ORCID: 0000-0002-3391-3741  
*e-mail: trocenko260470@gmail.com*

**Roman KRYVENKO**

Senior Teacher of  
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,  
Pereiaslav, Ukraine  
ORCID: 0000-0003-3910-197  
*e-mail: romakrivenko15@gmail.com*

**Serhii SEMBTAT**

Candidate of Sciences in Physical Education and Sports,  
Associate Professor at the Sports Games Department of  
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,  
Pereiaslav, Ukraine  
ORCID: 0000-0002-8589-6007  
*e-mail: Sembrat.s@ukr.net*

**Abstract.** The article based on the systematization and analysis of scientific sources and advanced pedagogical experience, substantiates the effectiveness of tourist-oriented outdoor games as a tool to enhance physical activity among students in general secondary education and to foster their moral qualities. The study aims to provide a theoretical analysis and generalization of modern scientific and pedagogical approaches, as well as research findings, regarding the role of such games in moral education. The problem is examined, a set of tourist-oriented outdoor games is selected, and their influence on the development of students' moral qualities is assessed. The educational value of tourism is primarily determined by students' engagement with natural environments and the beneficial effects of natural factors combined with physical activity. Research evidence indicates that integrating natural and physical factors contributes to health improvement, physical development, and personal growth of children, effectively realized through a variety of tourist-oriented outdoor games.

**Keywords:** tourist-oriented outdoor games, physical activity, moral qualities, schoolchildren, general secondary education.

*Стаття надійшла до редакції 04.09.2025 р.*

*Стаття прийнята до друку після рецензування 18.09.2025 р.*